

ja siirtynyt tieteiden välisestä "puurosta" suuren teorian aluelle. Väitöskirja on tervetullut omaperäinen lisä demokrati-

sointi- ja transitiotutkimuksen kansoittamaan akateemiseen maailmaan.

Heino Nyysönen

Rockrunoilija on Venäjällä enemmän kuin runoilija

Akvarium: Bespetšnyi ruskii brodjaga. Afanasi Niktin Boogie ; Šumelka ; O smysle vsego suštšego ; Duhovnyje ljudi ; Mama, ja ne mogu bolše pit ; Voulez Vous Coucher Avec Moi ; Stakany ; Bespetšnyi ruskii brodjaga ; Golova Alfredo Garcii ; Den v dome doždja ; Tkatiša ; Gimn Anahoretu ; Delo za mnoi ; Skorbets ; Dostojevski ; Neizvestnyje fakty iz biografii Elvise Presley ; Interljudija ; Terapevt. 2006. Sojuz.

Jevgeni Jevtušenko huusi aikanaan vaieten kuolemattoman fraasinsa "runoilija on Venäjällä enemmän kuin runoilija". Kukaan itseään kunnioittava runoilija tuskin haluaa moista väitettä enää allekirjoittaa, päinvastoin venäläinen runoilija on taistellut viime vuosikymmenet saadakseen olla vain runoilija. Siinä on kyllin venäläiselle runoilijalle, joka ei havittele kabinetteihin tai hamua moraalisen esikuvan viittaa ylleen.

Mutta rockrunoilijoita moiset rajoitteet eivät koske. Juri Ševtšuk – DDT-yhtyeen johtaja, maailmanparantaja ja oikeakätisen maskuliinisen rockin keulakuva – ärjyy pop-tähdille (venäjän kielen sana *popsá* on Ševtšukin tuntemista kirosanoista karmivin), syyttää näitä plagiaateista ja varjelee rockimagoaan mustasukkaisesti. Akvariumin solisti Boris Grebenštšikov, neuvostorockin ensimmäisen sukupolven mammutti, vastailee lehdistötöiläisyyksissä kännykkäänsä hymyillen kärsimättömille lehtimiehille

– "Anteeksi hetkinen, se on Putin". Samaan aikaan BG:n tekstit päätyvät pietarilaisen nykyruoudon antologioihin ja näyttävät – kuten rocktekstin pitääkin – tahoilta paperilla.

Grebenštšikovin ura lähti lentoon olympiavuonna 1980 Tbilisissä järjestetystä Keväiset rytmit -festivaalista, jota on myös neuvosto-woodstockiksi luonnehdittu. BG hakkasi lavalla lainakitaraa selällään maaten, kun sellisti Gakkel kiipesi hänen päälleen soittamaan sooloa. Neuvostopunk oli syntynyt tai ainakin tullut näkyville. Lenin-gradiin palattuaan BG sai kuulla menettäneensä työnsä yliopistolla ja Komsomol-jäsenyytensä.

Mutta toimettomaksi BG ei jäänyt. Vain vuoden kuluttua hän oli perustamassa Komsomolin kanssa yhdessä Leningradin legendaarista rock-klubia Rubinštein-kadulle, josta tuli Neuvostoliiton ensimmäinen laatuaan. Rock-klubi toimi kasvu-alustana neuvostorockin tärkeille yhtyeille, kuten Kino, DDT, Alisa tai Pop-mehaniikka. BG oli varta vasten vaikuttamassa siihen, kuka Neuvostoliitossa sai soittaa rockia julkisesti.

Kolme vuotta sitten Pietari täytti 300, mutta juhla kalpeni, kun BG täytti samana vuonna 50. Putin myönsi hänelle kunniamerkin "isänmaan hyväksi tehdyistä palveluksista". BG kiitti kunniansta ja pääsi Kreliin pitämään juhlakonsertin. *Pesni rybaka* -levyllään (Kalastajan lauluja, 2003) hän rinnasti itsensä apostoli Pietariin, ja *ZoomZoom-*

Zoom -levyllä (2005) lauloi Krem i karamel -laulusaan:

Ei uutisia, valtakunnassa kaikki hyvin.
Antakaa pohjoisen barbaareille vodkat sänkyyn,
Eikä kukaan siellä kaipaa muutosta.
Minut saa ylös vain creme & caramelle.

Tähän luotti myös Kreml, joka muistuttaa erehdyttävästi BG:n kaipaaman herkun venäjänkielistä kirjoitusasua (*krem i karamel*). Kun Kremlissä huolestuttiin Ukrainan levottomuuksien tarttuvan venäläisnuorisoon, rockfestivaaleja peruutettiin Moskovassa ja Pietarissa. Oranssin vallankumouksen aikana kuuluisat ukrainalaisbändit olivat esiintyneet ilmaiseksi opposition nimissä, joten presidentin apulaiskansliapäällikkö Vladislav Surkov päätti kutsua BG:n ja joukon venäläisen rockin kernaaksi Kreliin neuvotteluihin. BG antoi haastattelun, jossa hän sääli Surkovia tämän rasakaassa tehtävässä. Neuvottelujen seurauksena BG alkoi havitella uutta valtiojohtoista rock-klubia Venäjälle. Siellä esiintyvät yhtyeet olisivat edustavia, venäläisiä ja kaiketi sitten maltillisia, mitä mahdollisiin mullistuksiin tulee. Siis aitoa rock'n'rollia...

Tähän voisi kauniin tarinan päättää, Putinin kabinetti syleili venäläisen rockin kuoliaaksi. Siitä huolimatta akvaariossa kohisee taas: BG ja Akvarium ovat tehneet levyllisen musiikkia – *Bespetšnyi ruskii brodjaga* (Huoleton venäläinen kulkuri, 2006), jonka mainokset peittävät Moskovan ja Pietarin katuja. Levyllä on kaksi peruselementtiä – juopottelu ja kelttiläinen musiikki. Niissä on tietysti paljonkin yhteistä – irlantilainen musiikki ja skottiviski ovat maistuneet BG:lle jo pitkään:

Olen juonut Pietarissa, olen
juonut Moskovassa
Olen juonut Kostromassa ja
Rjazanissa
Olen juonut Lagavulinia ja
Laphroaigia,
Kyytipojaksi ruohoa ja sie-
niä.

Kelttiläisiltä bardeilta BG on
aikanaan omaksunut omien sa-
nojensa mukaan kyvyn yhdistellä
tekstejä, traditioita ja kokonaisia
kulttuureja musiikissaan. *Kulku-
rilla* on perinteisiä kelttisävelmiä,
joista BG on tehnyt venäläiset
juomalaulut, mutta toki myös
juomaisen pimeät puolet ovat
esillä – krapulan metafysiikka on
kiinnostanut BG:tä 1980-luvulta
lähtien, Yleiskansallisen krapulan
enkeli -metaforasta tuli perestroi-
kan tunnuksia. Uudella levyllään
hän laulaa:

Äiti, en voi enää juoda
Äiti, en voi enää juoda
Äiti, kaada pois kaikki mitä
pöydällä on,
En voi enää juoda.

Äiti on klassinen rock-motiivi,
ja venäläinen sankariäiti löytyy
lähes jokaiselta BG-levyltä: "Soi-
tin äidilleni / Äiti oli oikeassa
/ Kun sanoi: soita viipymättä /
Miehelle Kemervon". Sen sijaan
rock'n'rollin kuningas Elvis taitaa
esiintyä BG:n uudella levyllä
ensi kertaa, vielä toisen deby-
tantin eli Dostojevskin rinnalla.
Molempien elämäkertoista BG
löytää uusia ennenkuulumattomia
faktoja, mutta uuden levynsä hil-
peimmät säkeet hän on omistanut
Elvikselle:

Joko sinulla on liian pehmeät
elkeet
Tai sitten olen tosiaan koske-
maton.
Elvis Presley oli Venuksen
kuningattaren
Ja taganrogilaisen kriminaalin
poika.

Hän tuli maailmaamme pelas-
taakseen meidät murheelta,
Hän jätti vaaleanpunaisen
Cadillacinsa taivaaseen;
Hän käveli Valkoiselta Mus-
talle merelle,
Kohautteli hartioitaan ja lau-
loi: "Oo beibi, beibi, beibi!"

Huoleton venäläinen kulkuri
on harmiton albumi, joka kestää
kuuntelua ja huvittaa aikansa,
mutta ei tuo varsinaisesti mitään
uutta BG:n tuotantoon saati ve-
näläiseen nykymusiikkiin. Jota-
kuinkin kaikki levyllä käytetyt
ainekset ovat kiehuneet BG:n
sopassa jo vuosia. Yhden mielestä
BG kirjoittaa tänään parhaita teks-
tejään, toisen mielestä hän toistaa
itseään. Sanoisin, että molemmat

ovat oikeassa. BG toistaa itseään
aina, hän kierrättää nytkin omaa
tekstiään tapansa mukaan, mutta
koska hän on tehnyt niin jo yli
30 vuotta, on tuo kierrätysteksti
hioutunut monimerkityksisistä
rosoistaan ja tarpeettomasta vai-
keaselkoisuudesta viihdyttä-
väksi kirjalliseksi anekdootiksi.
Musiikki seuraa vaihtoehtoisia
muotivirtauksia sopivasti muu-
taman vuoden ajastaan jäljessä.
Tekijä itse luonnehtii levyään:
"Luonnollisuus ja huolettomuus
ovat seurausta siitä, ettei ole
syytä huoleen. Kaikki on Jumalan
käsissä. Olemme kaikki yhä vä-
hemmän huolissamme." Kuinka
hyvä onkaan rockrunoilijan elää
Putinin Venäjällä!

Tomi Huttunen

"Kun voitot lasketaan miljoonissa, ihmiselämä tai kunnia ei merkitse mitään"

Putinin Venäjä -näytelmä on
raadollinen kuvaus sotaikäyvästä
maasta, jossa ihmisoikeudet polje-
taan valtion edun alle. Näytelmän
viisi tarinaa heijastelevat nyky-
Venäjän ongelmallista kehitystä
Neuvostoliiton romahduksen jäl-
keisessä sekasortoisessa tilassa.

Ehkä hän ampui Jaroslavin. En
pysty vieläkään nukkumaan.
Näen hänen silmänsä, kapean
kaistaleen muuten peitetyistä
kasvoista.

Teatterisalin takaseinälle hei-
jastuu kuva burkhaan pukeutu-
neen naisen tummista silmistä.
Pian kuva vaihtuu. Katsojien
eteen tuodaan tasaisena jonona
kuvia, joissa näytetään sotaa käy-
vän Venäjän erilaisia todellisuuk-
sia. Jaroslav on yksi Tšetšnian
sodan viattomista uhreista, loka-
kuussa 2002 Moskovan Dubrov-
ka-teatterin terrori-iskussa kuollut

nuori poika. Kertojana näytelmän
ensimmäisessä tarinassa on Ja-
roslavin äiti Irina Fadejeva, joka
jää iskussa henkiin.

Irian tarina on yksi viidestä
monologista *Putinin Venäjä* -näy-
telmässä, joka perustuu toimittaja
Anna Politkovskajan samannimi-
seen teokseen. Politkovskaja on
kirjoittanut laajasti Tšetšnian
tapahtumista; sodasta, siviileistä
ja ihmisoikeusloukkauksista.
Kirjaan on haastatteluiden perus-
teella kerätty kokoelma tarinoita
nyky-Venäjän todellisuudesta.

Näytelmän ohjaajat Johanna
Hammarberg ja Anna Veijalainen
ovat halunneet tuoda nämä tarinat
näytelmäksi herättääkseen yhteis-
kunnallista keskustelua. Heidän
päämääränään on esittää erilainen
kuva Venäjästä kuin se, mihin
olemme yleensä tottuneet. Veija-
lainen on näytelmän dramaturgi
sekä yksi viidestä näyttelijästä.
Näytelmä on Helsingin KokoTe-
atterin ja Lahden Teatteri Vanhan